

Fyrsta ferð mín

5. Fyrsta bílferð mín austur fyrir fjallið.

9 blöð qto.

[Faint, mostly illegible handwritten text in Icelandic script, likely a travel diary or journal entry.]

53 ar
Svart
2000000000

Fyrsta ^{bila} ferð mín austur yfir fjallid.

Á milli 1000 Miðvikudaginn 23. júlí 1913 var önnur bílferðin austur yfir Hellis-
 heidi hafin hédan úr Reykjavík austur að Stokksseyri og er þar
 með átt við hinar reglulegu bílferðir þessa lands, en þess að
 telja ferð Thomsens bílsins með, þeirrar er áður getur. Fyrsta
 bílferðin hafði verið farin nokkurn áður þá um sumarið (1913)
 en elsti komu og frá henni að segja að öðru leyfi en því, að hún
 mun hafa gengið nokkruð stýrblíð, enda rigninga tíð mikil
 mikinn hluta vortins og vegis því vandi mig. Núm Jón
 Sigmundsson frá Ameríku hafa stýrt bílinum einnig
 þessa ferð sem þá er hér getur. Hann var hér um stund
 og í félagi við Svein Oddsson mág sinn og höfðu þeir hús sinn
 Ford-bílinn hvor, til að byrja með, en alls munu þeir hafa
 eignast og haft hér í nokkru & lita alls af stofn að upp úr
 því Þiðreidafélag Reykjavíkur, en síðan kom Jónatan Þorstein-
 son hingað með 2 Overlands bíla og eftir það mun báðum
 þessum bíla-ferundum og júsnum öðrum hafa farið að
 fylgja svo, einhvern upp úr heimsstyrjöldinni, að elsti er
 höfð að henda réidur í fjölgun þeirra en sérstaklega athygnar.
 Sveinn Oddsson var hér um tveggja ára stund og Jón Sigmundsson
 fram á sumarið 1918, en þeir hafa báðir aftur til Ameríku.
 Fyrsta bílferðafélagið (Þiðreidafélag Reykjavíkur) hafði búið sína
 hér við Tjornina og síðan í Rangavogi, þar sem "Falkinn" er nú,
 eða þar til Jón Sigmundsson flutti hédan. Var þó vel að sé í sinni
 idn og hjá henni og Sveini lóðu margir bestu og elstu bílferðarmen
 sem nú eru hér að fara með bíla og gera úd þá.

Mí var þessi ájeti bílshjómari, Jón Sigmondsson bílshjóri þessa áður umgefinum ferð og lofdum við af stað hédan ís Reykja-
 vik uppið dagmálinum. Auk bílshjórans voru þessi far-
 þegar: Frú Valborg Einarsson, kona Sigfúsar Einarsson Þóm-
 skiljungsorganista, Jóhanna Vilsson fíftuleibari og dóttir. Eftir þu
 þau frú Einarsson og Hr. Vilsson austur að Kaldáðarnesi, en
 dóttir austur að Stokkseyri til þess að sjá móður mína og kvæða
 hana í síðasta sinni, því hún var dötti 84 ára að aldri orðin
 og löjst banalegna.

— Eftir að stjótla hler inn í notkerum orðum um þannan Jóh.
 Vilsson: Hann var sáttstærur að orðum, framvotbarandi lipur
 fíftuleibari og fór hédan til Þaunveris. Þar, í learkis, stofu-
 di hann hljóndistarskóla þar í börnum, en giftist síðan sterk-
 rikri konu einni, en átti jardeignir miltar í Jótlandi og yfirgef
 því Jóhann Vilsson söngstærseini sína og fór í búgætt sinn. —

Svo er að víkja að ferðasögnum áttu.

Vegurinn var afstaplega erfður og illur yfirferdar, eintrú þá er að
 Notvandarholi kem, því þar fór bílinn í kaf viður í aur og bleyfu. Að
 vísu var notkeruvoginn þurt orður, en allar götur fellar of vatni
 og nýgj djúpsar undan hjólferum vagna, sem þá voru helstu farar-
 stökin, en moldin á milli hjólferanna var margtröðin og nýgj hál;
 hún var á höfnum eins og gíld rök lagi á veginnum, svo hál og slétt,
 eins og vori þau steypt ís kopar; þegar þá bílhjólun fóru eftir þess-
 um hán og hálur hryggjum, stríktuð ofan af þeim viður í bakkafull
 hjólferum á báðar hlíðar, spýttist aurinn og vatnið svo hátt í loft, að
 hvortí sá til vegar á löngum höfnum, úr uppi háðan húnurinn. Mía

flóttur norri geta hverning ferdin hafi sótt, enda vorum við hátt
 í sjötta klukkutíma austur í Klaukaltrinu á þess að staldra við
 svo nómu, enda var varla hógt að segja um ferðina yfir helliheidi
 það, sem mánurinn sem í dýnim lá, sagði: "Það mig alvasta." Eg held
 að gangandi mánur hefti heft við belunni, þótt hógt fari í eigin fótum.
 Vegna þess að frú Einarsson og hr. Wilson stóðu að Kaldáarnesi einu og
 áður er sagt, fórum við elti leynja en að Notströnd og stígnu þar
 úr belunni og gengum yfir að Lenuarbeli, fengum þar ferju yfir ána
 og komum að Kaldáarnesi eftir 8 kl. tíma ferð. Var þá farið að rigna og
 synka að í lofti.

Eg fékk lánaðan hest í Kaldáarnesi og stóði að ríða hannum austur
 í vegum fyrir austan Sandvíðarnar, en Márinu var þá 200 þver og
 huldatur að ég komst elti á hannum hálfaleid og stíldi hann þvi
 við mig og getti það sem eftir var. En er austur í vegum kom, olli
 mér það til að þjéttar úr Stokkseyrarhverfi voru þar í ferð með
 stóðkross mörg og buda þvi mér að setja stí í Calí einnu þessara
 gæðinga, þess áhrifum, með snúrisþotta í ummi í stad þessis.
 En er í Calí var komið hljóf þessu með mig niður allan vegg og
 stáðumlist elti fyr en í hinu 2000 efu á Stéttunni fyrir austan
 lítla heann. Ad vísu átti einhver brúar-vefna að vera yfir dykti
 þetta, en hún var nú flötur af vagna stórfeldra rigninga er gengid
 höfðu þá um hrið. Þarna sat nú reidstjórnin fastur í ferðum,
 yfirkomum af vöðum eftir allan sprettinum, á að geðla 8 rasta vegg
 á nokkurnar hveidlar, en ég hróllt of Calí haus út í ofurum
 og mátti þakka minnum seða að ég elti hlýti slýs of. Reidstjórnin varð
 að bíða þess að þjéttarir þvi, sem nú voru orðin langf á eftir, komi, til að draga hann
 yfir dýnim. Vitaulega þótti ég elti að stíga á Calí ofur, flóttli þessu.

Þegar við stíldum við bílstjóranu í Hofsstönd var svo um talað að hann komi austur að Þlvesárbrú næsta föstudag, 25. sama mánaðar og að við stíldum allt verra með þar þann dag, Kl. 11 um daginn.

Ég fór því alhandi í hestvagni nédan að Kl. 9 og var þinn bróðir minn fararstjóri til þess að fara með hestum þeim aftur. Þau frá Einarsson og hr. Nilson komu um líkt leyfi fleughráðandi sitt í hvorum góðingji systunnum á milli í Kaldáarnesi austur að Seltfossi og stóð því eldi í neinu ofpar að stíga í bílinn, þegar hann kom. En á því völdu við nokkur sem mi stak gæina:

Þegar öllum var fyrir löngu farið að leidast að bíla þess að bílinn komi og enginn völdu hann var en Kl. orðin sekk, hringdi ég í síma til Reykjavíkur og spurdist fyrir um það, hvort bílinn væri lagður af stöð eða hvað menn vissu til ferða hans - því um annan tíl var þá eldi að ræða í öllum þessum, því þinn bílinn var þá eldi þessum til landsins - og fékk ég þetta svar:

"Bílinn var þessum upp í Þakaraströndina, en þar bíladi hann og stendur hann þar enn."

Kl. 3 hringdi ég aftur og spurdi þins sama: Var svarid þi þetta:

"Þeir komu bílnum að vísu af stöð, en nú er hann bíladi aftur og stendur hreyfingarlaus inn í Þarvostíg."

En hringdi ég Kl. 5 og þá var sagt, að bílinn væri farinn austur.

Mi völdumst við eftir hann í hverri stundu, en Kl. 7 og Kl. 9 um kvöldið, þegar ég hringdi síðast, vissi enginn um ferdir hans og mi var síminn lokaður daginn þann.

Vid setnumst því all á samt fleira fólki ut að öllum þessum í Þryggvaskála, til þess að leta eftir, hvort við séjum eldi bílinn þinn yfir brúna. Vid vissum, að hann hefði engin ljós, því þau voru niðri

elsti kominn í nokkum tíð. En þótt við vissum einnig að ferð tilbúin
 væri farið til þess síns að selja okkur, var forvitni og eftirspurnin orðin
 svo mikil, að við vildum sjá hann þegar hann mundi sé yfir brúna og flud-
 um að tala mannslega í máti og elsti láta á okkur standa að stíga á hann
 til þess að koma eitthvað á lédist, a. m. hósti sudur í Kolvíðarhól, því
 þótt veðrið væri nú óþunguþyngt mjög, suddarínging og landsyrmingu-gola,
 var enn svo teykt og dregi-riinnu mándi eftir sólskóður - að vel
 mátti aka ljósklaust um veginum.

„Hann er! Þarna kemur elstinn!“ hrópuðu allir í einu hljóði
 og þaut hver fram fyrir annan til þess að komast út, en í leiddinni
 út úr húsinu féll kona ein á gólfid og lá þar skylflöt meðan aðrir
 ruddust út og lá við að þeir meiddu hana.

En er út var komið undir allir forvita: Þellinn hélt áfram og þaut
 austur vegg. Vitandi þessi þad engu árangur, þótt við hrópuðum í
 eftir honum: Hann hélt sínu stöyk og hvarf út í loftsueldina og
 goluma. En við? Já, við urðum orðlaus og greyru og fótum
 um aftur til þess að ríða þá forskildu gátu, hvers vegna tilbúin
 hefði elsti staldrað svo mikil að tala við okkur og nú var margt til
 getid: „Hann fer austur í Rangán valla systur, stígt svo fram hjá okkur
 í nótt og fer til Reykjavíkur, latu okkur svo dæsa hér einu eða tóu
 daga, án þess að virða okkur viðfala. Hann, sem beinlínis átti að
 selja okkur! Þarna er ljóti maðurinn!“

Fyrirbúið okkur fyrir tilbúningum og orðbragðid um hann þarf sjá elsti að
 endurstatta hér, enda er það, sem betur fer, gleymt.

Var nú seyr í ráðotefni um það gera skyldi um nóttina. Sjálfsof
 þótti að vaka a. m. n. til miðnatts, en sjá fyrir mitt leyfi hét þótt við

háls minn y höfuð, að ég skyldi vala alla nóttina og það mér
að segja úti á veginnum. Og safuati þeir öllum hestvögnum, hjól-
börnum, þrumum og klóssum, sem fimtalogir voru við Tryggvastráta
og radadi þeim öllum á veginn við brúarsundun. Var þetta vitaulega
freltan af gæmju gert en skynsemi og svobeygjandi valan.

Samferdamann minir vóltu til Kl. 1 og Einar frá mýrdal til Kl. 5
og vart ég eftir það einn á valþinni, samkalladi „Hundvald“ Gests
og alla nóttina fram og aftur eftir veginnum. Felti mér lánaða stósiða
rogn klápu, sjóhath á höfuðid og sveiþpylka, þaulróna sjóvetlingu á
hendurmar og vönan þrefit um hálsinn og lét þannig fyrir berast, einn
og áður er sagt, úti á veginnum alla nóttina. Mér finnst einn í dag, að
míg séði í augum af því að grísa út í golum og rognuiddina og mér
hefði sjálfan verið sáraní hefuð í huga til minn manns einn og Jóns
Sigmundssonar þessa löngu og ómurelgu nóts og var þáinn að seunja
heiloungu stamma roðu, en halda skyldi yfir þessum og hann skyldi
verða svo djarfur að láta mig sjá sig oftar, en vitaulega var ég þó alltaf
að bíða eftir honum!

Kl. 8 1/2 um morguninn var síminn og vart aftur. Vart það þá mitt
fyrrsta verki að hríngja austur að stjótavörð og spyrja:

„Hafid þið elki orðið vor við bílinn þarna hjá ykkum í gottvöldi eða í
nótt?“

„Já, hann kom héra í gottvöldi um Kl. 10 til 11 og fór strax aftur
á leiðis suður“.

„Hvort var hann að fara? Var nokkur mætur með honum“ (þarfsegi)

„Já, hann var að flytja hringad gaulu þessu, sem stladi austur á
Rangárvelli; hann vildi elki fara lengra með hann, svo að hún var

"Var hér í nótt?"

"Vétið þú nóttina min bálmu síðan?"

"Já, hann stendur hérna úti í veginum norður undan Þelareyðinu; hann hefur stadið þar síðan til dags í morgun og hefur verið bíland; það hlýfur að vera eitthvað ad honum"

"Ó-já," sagði sj, "það er ekki ótrúlegt að eitthvað sé ad honum", ad m. k. eitthvað ad bílstjóranum."

"Á! - Haldið þér að hann hafi verið lasinn? Hann var fróður hérna í gortveldi og ofullur að sjá! Athi við okkur að fara vestur eftir og aðgöta það?"

"Það væri sjálfsagt gott, en lasteikna bílstjórans sjálfs þarf ekki að athuga, því sj veit að hann er úfir-ang. fullur - af svefnum!"

Sothringdi sj af en sá, en við mig kaladi, stígladi hvothi upp við myndu í veinu og lét sj það svo vera.

Hálfum k. línu síðan, eða k. 9-lingdi sj y spundi:

"Er bíllinn enn í sama stað?"

"Ái, mi er hann farinn vestur úr!" var svarið

Of svo komandi k. hálfum. Engin orð! Allis í bíllinu og murrifalaust lopt of stað sundur!

En þegar komið var í hédina vestur brúnni ad norðan vendlu stauzar bíllinn! Of sjogi: Hvad er ad?

"Vantar beugis!" sagði bílstjórnin hólega, en angurur í spj.

"Komuist við þá ekki lengra?"

"Já, við getum komist upp í miðja Kambo."

Of mi samadist, ad "soth er sameiginlegt skipbrott," sem gítt ad "fojurn er sjóbróttum fold", því mi hann mér a. m. k.

all heidi: Eg áttu hvadist yfir áminningjast af leilshjórans,
leis til hans og spurdi:

"Hvada mál sjáid þér nú til þess að við komumst heim í dag?"
"Þau" sagði hann, "að fara niður í leilshöðina í Tryggvastála,
hringja suður í Feni og leija Hjört Fjeldstod að komna í báðum
hestum sínum í mót okkur með beuzin; hann er uppl. í Feni
vina, í matarálstúna og ef í hann veit of þessu er stílad til
hans frá mér, er of viss um að hann kemur með 4-5 þotta af
beuzin í mót okkur."

Eg þaut niður í stöðina, na í Hjört og stílaði orðsendingu
leilshjórans. Hjörtur lofadi að komna strax og flýts sér sem
mest hann metti.

Rofðum við síðan af stöð í höfðum okkar, þóir nú lá elki
á, komum við í Ketstrod og feugum mat, er svo var ein
þykkt í okkur, að við hefðumst þess, að leilshjórinn feuzi mat í
áð í herbergi, svo fjávi okkur, að við sojum hann elki í meðan
við gæðum okkur gott af matinum, annars mundið við missa
alla matarlyst.

En "í þort er fjell þekkur". Við komumst elki á þessu maun
og vidum, nauðug, viljum, að setta okkur við hann djúmetu tiljálb.

Var svo ein lof af stöð og hugsad um þetta kvænt: að komast
upp í miðja Kamba, og leia svo ríðlega komu Hjartanfjeldstod
með beuzinbrúum.

Þá er að komum kom, stálk og upp á þóir, að við far þegar um
forum úr leinum og gengjum upp Kamba. Fells leilshjór-
inn í þá uppá stungu og sagði það fjóðrad vera.

Vid loftundum upp Stauba og billium drogstu einnig með. Og
 er upp var komið, veltu leikstjórnun séi að okkur og sagði með gleði-
 brasi á vörum:

"Þetta var á gótt! Vú kemst ég veltur yfir fjallid, þótt þeir mæi
 sé að meðtu ferokid, þeir mæi er nój að hafa það í dröpa tali, þar er
 vöjinnu hallar og engar brattur er upp að fara."

Þetta regndið rétt: Þeir þegar við komum vestur ír Hórnadalum,
 þar sem Ráfasthardsvöjurnum gamli liggur til suður og Hellið-
 heidarvöjurnum, sem við vorum í, beygdist norður til Hóluidar-
 hól, sjánu við manni á vöjinnu, með tóu hesta, stauda þar
 og leida okkur, með þeirri brúnnu margþrúða milli foto
 séi og var það Hjörtur Fjeldsted.

Voru það fagnadar fundir, og var mæi eltri bodanna beidd:

Vid stignum í billium, er hann sté á bak og bádi "stóju vell í",
 hvor sínu fararskiota.

Hann og svo eltri þessa sögu lengri.

J. H.
 Jónh. Jónsson